

A Bahá'í vallási mozgalom kialakulása, hatásmechanizmusa és pedagógiai konzekvenciái – a MESÉD projekt

*„Tekintsd úgy az embert,
mint egy felmérhetetlen értékű kincsekkel teli bányát.
Egyedül csakis a nevelés képes arra,
hogy feltáruljanak a kincsei,
s hogy azok az emberiség javára váljanak.”*

(Bahá'u'lláh)

Vizsgálatom tárgya a hazai bahá'í vallási közösség által szorgalmazott Meséd projekt jelentősége és hatása a hazai közoktatásban. A program bemutatása előtt annak vallási hátterét vizsgáljuk meg.

Egy vallás, amelynek hazai képviselői zömmel roma származásúak. Egy tiszta, érthető és modern alapokon nyugvó közösség és hitrendszer, amelynek neve Magyarországon még mindig idegenül cseng, noha az Encyclopaedia Britannica szerint földrajzi értelemben a kereszténység után ez a második legelterjedtebb vallás, amelynek központja Haifában, egy félmillió lakosú kikötővárosban van Izraelben. Írásaikat eddig 750 nyelvre fordították le, a vallás a Föld mintegy 200 országában, több mint 110 ezer városban és faluban van jelen. A bahá'íok többségét kontinensenként nézve Ázsiában 3,6 millió, Afrikában 1,8 millió és Latin-Amerikában 900 ezer fő él, míg országonként vizsgálva a legnagyobb bahá'í közösség Indiában (2,2 millió), Iránban (350 ezer) és az Egyesült Államokban (150 ezer) él. Az országonkénti népességi arány tekintetében a legnagyobb százalékbán Guyanában (7%) élnek bahá'íok. Jelenleg a Magyarországi Bahá'í Közösség mintegy 1150 tagot számlál, akik az ország 80 helységében élnek, s zömmel roma származásúak.

A keresztényi felfogással szemben a bahá'í hitben nincsen papság és nincsenek szertartások. A hívőknek nem az egyéni üdvözülés az elsődleges céljuk, hanem hogy itt, a Földön betöltsék feladatukat, amely az egész emberiségre vonatkozik és kiható. A bahá'í hit nem csupán egy vallás önmagában, hanem egy életmód, egy filozófia, egy világot összefogó rendszer, amely az élet minden vonalát magába foglalja.

A bahá'í hit (a 'bahá' arab szó jelentése 'dicsőség', 'ragyogás') 1844-ben, Perzsiában indult útjára, alapítója Bahá'u'lláh (neve jelentése: „Isten Dicsósége”) által. Bahá'u'lláh (1817–1892) üzenete szerint az egész emberiség egyetlen faj, és eljött az idő, hogy egyetlen világméretű társadalommá egyesüljön, kulturális

sokszínűségének megőrzése mellett. A bahá'í hit tanítása szerint minden nagy világvallás ugyanattól az egy Istentől származik. A különböző vallások azért alakulnak ki, mert az emberiségnek fejlődése során mindig újabb és újabb kihívásokkal kell szembenéznie, és ahhoz, hogy ezekkel a nehézségekkel megbirkózzon, minden korban újabb és újabb isteni kinyilatkoztatásra van szüksége. Korról korra fellép Istennek egy küldötte, avagy „Megnyilvánulása”, aki megerősíti az örök vallásos igazságokat, az adott korszak számára befogadható tanítások formájában, ám egyúttal friss szellemi erőknél is forrása, amelyek lehetővé teszik, hogy az emberiség tovább haladjon Isten örökérvényű tervének megfelelően.¹ Az isteni kinyilatkoztatások 'Isten hírnökei' (mint például Ábrahám, Mózes, Krisna, Buddha, Jézus, Mohamed, Bahá'u'lláh) keresztül történnek meg, akiknek tételei az univerzális értékek mellett (szeretet, igazságosság, hűség stb.) az adott kornak megfelelő tanításokat is tartalmazza. A bahá'í hit szerint Isten üzenetét korunkban Bahá'u'lláh nyilatkoztatta ki, és tanításainak követése az emberiség továbbfejlődéséhez elengedhetetlen.

Bahá'u'llah fő tanításai, a bahá'í hit alapelvei:

- Az igazság önálló keresése
- Az előítéletek eltörlése (faji, etnikai, vallási stb.)
- Az emberiség egysége
- A vallások egysége
- Egy egységes világkormány működése
- A vallás és a tudomány összhangja
- Egy mindenki által beszélt 'kiegészítő' nyelv (világnyelv) használata
- A férfiak és a nők egyenjogúsága
- Mindenki számára biztosított kötelező és egyetemes oktatás

A hazai emléknymok a XIX. század közepétől lelhetőek fel. Ezeket csak vázlatosan tekintjük át.

1852: A magyarországi újságok beszámolnak a bahá'í vallás és követőinek kegyetlen üldöztetéséről, majd Bahá'u'lláh száműzéséről. Az újkori vallás ugyanis az iszlámból nőtte ki magát, ám a fennálló hatalom veszélyes tanításai miatt – amelyek szellemi és erkölcsi megújulást hirdettek – a Bábot 1850-ben kivégezték.

1900 körül: Két orientalista, Goldziher Ignác és Vámbéry Ármin keleti látogatósaik nyomán írásaikban bemutatják a bahá'í hitet.

1906: Bethlen Aurélia grófnő kijelenti magát bahá'ínak az Egyesült Államokban. Valószínűleg ő az első magyarországi származású hívő.

¹ Peter Smith, *Rövid bevezetés a bahá'í vallás történetébe és tanításaiba* (Bécs: Az Ausztriai Bahá'íok Országos Szellemi Tanácsa, 1988), 8.

1913. április 9-18.: Budapesten tartózkodik 'Abdu'l-Bahá, Stark Lipót² meghívására. Budapesten a Ritz Szállóban lakott, ahol nem sokkal megérkezése után már fogadta a város polgárainak küldöttségét. A korabeli leírások szerint másnap reggel átsétált a Lánchídon Budára, „magára vonva minden ember figyelmét”. Délután török diákok egy csoportjával találkozott, este a régi Parlament épületében tartott beszédet. Nádler Róbert, a Királyi Művészeti Akadémia professzora lefestette őt – ez azért volt különleges alkalom, mert 'Abdu'l-Bahá életében mindössze kétszer engedte meg, hogy megörökítsék portróját.

Előadásokat tartott a Nemzeti Múzeumban, a régi Parlament épületében és a Régi Képviselőházban, valamint találkozott gróf Apponyi Alberttel, Goldziher Ignáccal és Vámbéry Árminnal.

1926-tól: Külföldi utazó tanítók előadásokat tartanak Budapesten, melynek következtében 1933-ban létrejön az első budapesti bahá'í közösség.

1950: Hatósági nyomásra megszűnik a II. világháború alatt meghurcolt közösség.

1965–: Csupán 1 magyar bahá'í él Magyarországon (Szász Eta), aki még Ausztriában kapcsolódott be ebbe a vallási mozgalomba.

1980–: Külföldi bahá'íok telepednek le hazánkban.

1987–: Az enyhülő helyzet miatt a közösség újrászerveződik és terjedni, bővülni kezd.

1990: A budapesti Helyi Szellemi Tanácsot (újra)választják. Ez évben a magyarországi közösség mintegy 70 tagot számlál.

1992: Megválasztják az Országos Szellemi Tanácsot.

1993: Nemzetközi konferenciát tartanak 'Abdu'l-Bahá látogatásának 80. évfordulóján a Nemzeti Múzeumban.

2001: Megnyitják az Országos Bahá'í Központot Budapesten, a Ferencziek tere 3. alatt és Debrecenben a Vásáry István utca 4. alatt.

2007: A Magyarországi Bahá'í Közösség 1158 tagot számlál, bahá'íok az ország 84 helységében élnek.³

Választott módszereim alapját a megfigyelés (pl. részvétel a budapesti bahá'í közösségi nyílt napokon, világnézeti klubokon [2007-től útjára induló, immár heti rendszerességgel működő filmklubhoz hasonló péntek esték; a vetítéseket

² Stark Lipót (1866, Trencsén – 1932, Budapest) gépészmérnök, a vezetékszámítás egyik úttörője. 1910 és 1911 között a Magyar Teozófiai Társulat elnöke és ekkor választják meg a konstantinápolyi elektromos művek vezérigazgatójává is. Vonzalma a „különleges”, vallási jellegű mozgalmakhoz abban is megnyilvánult, hogy később 1917-18-ban a szabadkőművesek 1871-ben alapított egyik legnagyobb létszámú páholyának, a Galilei Páholyának lett a főmestere, ezt követően pedig a tisztikar tagja. (Bővebben erről A Magyar Teozófiai Társulat honlapján olvashatunk http://www.globenet.hu/teozofia/Cent/TC_Stark.Lipot.html [letöltve az internetről 2008. április 1.])

³ A bahá'í hitről bővebben a Magyarországi Bahá'í Közösség hivatalos honlapja: www.bahai.hu és a világ bahá'í közösségének hivatalos nemzetközi honlapja: www.bahai.org és a <http://bci.org/boise/> nyújt.

a különféle nézetek teljes tiszteletben tartása mellett a film egyik központi motívuma, illetve annak témájához kapcsolódó beszélgetés, eszmecsere követi], Baha'u'llah születésnapjának évfordulóján, imatálalkozókon és a mesélő édesanyák közösségében), strukturált interjú a budapesti közösség tagjaival, továbbá kisebb részben az interneten fellelhető beszámolók tartalomelemzéses vizsgálata képezte.

Az etikai megfontolásokat szem előtt tartó alkalmazott minikutatás elsődleges célja a Furugh Switzer által elindított Meséd projekt hatásának vizsgálata volt a fellelhető rendkívül gyér és hiányos irodalmi adatok alapján, amelyből kitűnik, hogy a program nem dokumentált (még) a nagyobb nyilvánosság előtt. Furugh Switzer kanadai asszony, a Meséd program megvalósítója szolgáltatta a legtöbb információt személyes beszélgetéseink során.

Az elemzésnél az alábbi szempontok domináltak:

- a) a Meséd (Mes-Éd vagy MESÉD) program kiindulása, célja, háttere és jelene
- b) a program hatása a roma közösségekre
- c) bahá'í iskolák a világ körül – népszerűségük oka

a) Magyarországon a legnagyobb bahá'í közösség Budapesten és környékén van. A vidéki városok közül Szegeden, Debrecenben, Fóton és Jászberényben van nagyobb közösség.

Magyarországon jelenleg egy jelentős projekt, a Mesélő Édesanyák (Meséd) képviseli a bahá'íok szolgálatát a társadalom számára. 2003 óta szponzorálja a Magyarországi Bahá'í Közösség, amely a projekt céljára 2005-ben létrehozta az Egység a Különféleségben Alapítványt. Minden édesanyának szól, de főleg roma közösségekben lett kipróbálva – ennek egyik lehetséges fő oka éppen az, hogy a romák jelentős hányada bahá'í vallásúnak vallja magát. Annak a ténynek, hogy a kb. 1100 hazai Bahá'í közül legalább 900 roma, talán az a magyarázata, hogy amikor a Világközösség elküldte Nyugat-Európából néhány tánc- és énekes csoportját hazánkba, azok látványos műsoraikkal könnyedén hatottak a romákra, akik roma negyedekbe is betértek, mert tudatosan mindig a kisebbségeket részesítik előnyben az igazságosság érdekében. Így aztán a fellépő csoportok elvarázsolták a romákat, akik tömegesen bahá'íoknak jelentették ki magukat. Azonban a mai napig nagyon nehéz aktiválni őket. Imakörre is ritkán jönnek össze, ha nincs ott valaki, aki nem közülük való és szervezi őket, akkor nem működnek közre.

Másik oka ennek az a vallási nézet, miszerint elsősorban a gyengéket, a kisebbséget kell fejleszteni egy társadalomban, amelybe nálunk többek között a romák tartoznak. A magyarországi bahá'í közösség a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok fejlesztése érdekében az 1% felhasználásával működteti a Meséd programot egyre több magyar településen. A Meséd projektet az ENSZ az UNESCO által 2001-ben meghirdetett

„A béke és erőszakmentesség kultúrájának évtizede” hivatalosan bejegyzett partnerszervezetei sorába választotta.⁴

A Meséd projekt célja, hogy megtörje a tanulás hiányának ördögi körét, mesék olvasásán keresztül. Az édesanyák könyvekhez és tanuláshoz való viszonya megváltozik, amely természetes módon következképpen jótékony, fejlesztő hatással van a gyermekekre is. A Meséd célja továbbá, hogy hasznos készségekkel, és az ezekből fakadó önbizalommal ruházza fel az édesanyákat, amely készségeket azonnal hasznosíthatnak is a gyermekeikkel való kapcsolatban.

A program hátterében egy kanadai nevelő és férje önkéntes munkája áll. Blénesi Éva 2005 októberében készített egy interjút Furugh Switzer kanadai bahá'í vallású hölgygel,⁵ a Meséd program megvalósítójával és igazgatójával, aki már több mint 10 éve él és dolgozik Magyarországon, járva a különböző településeket, és figyelve a programban résztvevők előbbre jutását a mindennapi életben. Kanadában interkulturális és nemzetközi nevelést tanult. Tíz évig élt Afrikában, majd visszament Kanadába, dolgozott Iránban, végül 13 évvel ezelőtt Magyarországra jött a férjével együtt, hogy önkéntesként segítsék a közösség munkáját. A Meséd program kidolgozásának előzménye a romák peremre szorulása, az oktatásban való ki- és lemaradásuk és az édesanyák nagyfokú írástudatlansága – és bizonyos értelemben érdektelenségük – volt. Switzer arra hivatkozik, hogy egyes kutatók szerint minél korábban tud a gyermek olvasni (tehát már az iskola megkezdése előtt), annál sikeresebb lesz később az életben. Sokkal értelmesebbek, tágabb látókörűek és szókincsben is fejlettebbek, amikor megkezdik az iskolai éveket.

„Sok roma nő nincs birtokában az olvasás alapkészségének, és hiányzik az önbizalmuk a hangosan olvasáshoz.” – állítja Furugh Switzer, az integráció és inklúzió híve. „Sokan közülük fiatalon lesznek édesanyákká, ez is növeli a szakadékot a könyvhasználat, a könyvből való tanulás és közöttük.”⁶

2003–2005 között az anyák öt csoportja sikeresen elvégezte a projekt első részét. Nemcsak hogy mindannyian élvezték a közös együttléteket, hanem az olvasási készségük is fejlődött – van/volt, aki ott tanult meg olvasni (!), ráadásul az önbizalmuk is szárnyakat kapott. A mesék által elsajátítottak egy nyelvet, amelynek révén közelebb került egymáshoz anya és gyermek. Az érzelmek megélése és kifejezése, a problémák megbeszélése pedig elmélyítette a kapcsolatukat is. Az

⁴ A projekt bejegyzése (hibás ímélcím megadásával): http://www3.unesco.org/iycp/uk/uk_visu_projekt.asp?Proj=00185

⁵ Blénesi Éva, „Storytelling Mothers: An Interview with Furugh Switzer”, *Rew inventing Central Europe?* (1995) <http://www.talaljuk-ki.hu/index.php/article/articleview/343/1/67/> (letöltve az internetről 2008. március 28.)

⁶ Farid Parvaneh, „Romák tanítása – Az analfabetizmus ellen”, *RomNet*, (2006), <http://www.romnet.hu/hirek/hir0608216.html> (letöltve az internetről 2008. március 28.)

anyák lelkesen várták a program folytatását, amelyre azonban sajnos nem került sor, a források elapadása miatt.⁷

A projekt 14 tanfolyama sikerrel zárult Kerepesen, Bagon, Csobánkán, Erdőkertesén, Törökszentmiklóson, Sarkadon és Jászjákóhalmán – ez utóbbi helyen kiemelkedő a nem roma anyukák száma is egy-egy csoportban. Jelenleg 4 tanfolyam folyik (2007 októberi adat). Elkezdődött a további csoportvezetők képzése, hogy a projekttel egyre több édesanyát lehessen elérni Magyarországon. Switzer férje pszichológus, és a rasszizmus szociál-pszichológiai működését, jelenségét vizsgálja már hosszú évek óta. Többször is felmerült, hogy a tanulságaikat, a magyarországi roma kisebbségnél elért eredményeket meg kellene ismertetni az egyetemek hallgatóival is, különösen a tanárképzéseken – ez azonban még várát magára.

b) A Mes-Éd projekt célja, hogy szelíd eszközökkel megtörje a társadalmi kirekesztettség és a beidegződött kisebbségi érzés ördögi körét, a nőekkel kezdve, akik a változás mozgatói lehetnek. Pozitív társításokon keresztül belső készségekkel ruházza fel az édesanyákat, és jótékony hatást gyakorol az anyák könyvekhez való viszonyára, ami természetesen átadódik a gyermekeknek is.

Kutatások szerint azoknak a szerencsés gyerekeknek, akiknek olvastak, mielőtt megkezdték iskolai tanulmányaikat, 80%-kal nagyobb esélyük van arra, hogy befejezzék a középiskolát. Azoknál, akik nem tapasztalták meg ezt az örömet, hiányzik a rendszeresen felépített tudás alapjaihoz szükséges széles körű szókinccs és metaforikus ismeret. Az írástudatlanság meglehetősen elterjedt a fiatal cigány/roma anyák körében, akiknek nagy többsége már fiatalon kimaradt az iskolából, és az ott töltött néhány esztendő alatt sem kapott sok bátorítást, illetve nem részesült sikerélményben. Ezért nem sajátíthatták el az olvasás alapvető készségét, és így a következő generációnak sem tudják átadni az olvasás és a tanulás szeretetét.

A projekt egyik fontos eleme, hogy olyan fórumot biztosít az anyáknak, ahol azok biztonságban érezhetik magukat, és nyugodtan mernek beszélni érzéseikről, sérelmeikről és reményeikről. Egy-egy csoportban 5–10 anya vesz részt, 3 tutor segíti a közös munkát, akik közül lehetőség szerint egy roma.

Ebben a befogadó és bátorító környezetben az anyák készség szintre fejlesztik az egyszerű, gyermekeknek szóló mesék olvasását. A projekt legelső fázisa az alapvető olvasási készségekre koncentrál a gyermekkönyvek olvasásán keresztül, és a bennük található erkölcsi tanítások átadására a kreatív képzelet fejlesztésének segítségével. Minden héten összeülnek az anyák (gyerekeik és olykor a férjek jelenlétében is) két-három órára, és színes, érdekes, morális tanulságokkal egyaránt

⁷ „A sokszínű vallás” című műsorban (m1, 2007. 04. 08.) (6:21 min) a Meséd projektről beszél Farkasné Kátai Tünde, Furugh Switzer és Galambos Istvánné, http://www.bahai.hu/new/?page_id=399 (letöltve az internetről 2008. március 28.)

szolgáló mesekönyvekkel dolgoznak. Kapnak egy új gyerekkönyvet, azzal gyakorolnak; hazaviszik, és felolvasnak belőle minden este lefekvés előtt. Ezáltal nemcsak a hangos olvasás készségét teremti meg, hanem kifejleszt egyfajta könyvkultúrát az otthonokban, kialakít egy asszociációt a család és könyv között.

A hangulat leginkább egy bahá'í tanulókörről emlékeztet, amikor is Abdu'l-Bahá vagy fia, Baha'u'llah írásaiból olvasnak fel a résztvevők egy tutor vezetésével, és anélkül, hogy egymás véleményét elítélnék, megbeszélik, hogy ki-ki mit gondol az adott szöveg értelmezési horizontjairól, az üzenetéről, tanításáról. A magyarországi bahá'í közösségekben a tanulás tulajdonképpen egyfajta tanácskozás, egymás kölcsönös gazdagítása szellemi témákról diskurálva. A tanuló kör résztvevői megtanulják, hogyan tanítsanak értékeket a gyerekeknek, hogyan szervezhetnek közösségfejlesztő tevékenységeket, hogyan bátoríthatnak másokat szellemi igazságok önálló keresésére, hogyan fejezhetik ki véleményüket megfelelő módon, és hogyan tehetnek szolgálatot egy egységesebb és igazságosabb világért.

A program jelentős előrelépést jelent a romák oktatásban való integrációját tekintve. Az anyák segítségére szolgál a mesekönyveken kívül Az Alap Igazságok Sorozat néhány könyve is, amelyek megkönnyítik a hétköznapi és az irodalmi (régmúlt) alapszókincs és fogalmak önálló használatát, amelyekre szükség lesz ahhoz, hogy biztosítsák a szavak szilárd fogalmakká válását, hogy azok megegyezzenek a valósággal, valamint illeszkedjenek a gyerekek jelenlegi szemléletéhez, ezzel szövegértésüket is fejlesztve. Nyilvánvaló, hogy ezek a könyvek nem szándékoznak alapos elmélyülést adni a témába, hanem egy gyengéd bevezetést a fogalmak világába, méghozzá a gyerek szemszögéből.

A gyerekek egyik legkedveltebb története a Franklin-sorozat. Egy amerikai televízió műsor hatására készült erkölcsi tanulságokkal járó meséről van szó, amelynek főhőse Franklin, a teknősbéka. (Kiadja a Lilliput és a Mercurius Könyvkiadó, írták: Paulette Bourgeois és Brenda Clark.) A (kissé didaktikusan csengő) címek önmagukért beszélnek: Franklin ígérete, Franklin és a bocsánatkérés, Franklin és a felelősség, Franklin és a barátság, Franklin és a megbocsátás, Franklin és a csapatjáték, Franklin és a kistesó stb.

Ahogy az a szórólapjukon is olvasható: „Történetek *mesélése* régi hagyomány. Történetek *olvasása* ezzel szemben a modern kor része. Mesék olvasására való ösztönzéssel hidakat építünk két világ között, összekötve a szájhagyományokat a modern világ írásos munkáival.” Jövőbeni céljuk egy eredeti, tradicionális roma történeteket tartalmazó gyűjtemény kiadása, amely gazdagon illusztrálva, vonzó nyomtatásban a roma kultúra megőrzésének egy módjával szolgálhat a jövőben. A gyűjtőmunkálatok és ennek szerkesztése már elindult, folyamatban van.

A nők oktatásának kiemelt szerepe jelenik meg a Meséd a programban. 'Abdu'l-Bahá úgy fogalmaz, hogy a kisgyermek értelme inkább anyjának, semmint apjának irányítása

alatt nyiladozik, mivel az anya alakítja, pallérozza elsőként elméjét.⁸ A bahá'í tanítás a nemek között uralkodó egyenlőtlenséget tekinti az emberi egység és haladás egyik fő akadályának. A nőknek igen gyakran még nincs módjuk tehetségük teljes kibontakoztatására, ami iskolázottságuk hiányának és a férfiak általi elnyomatásuknak a következménye. E két területen ezért változásra van szükség.

„Ami a törvényt és az intézményeket illeti, a nőknek teljesen egyenjogúnak kell lenni a férfival a jog, a politika és az oktatás terén, ám ugyanakkor neki magának is növekvő önbizalommal kell küzdenie azért, hogy az emberi élet valamennyi síkján előreléphessen. A férfinak a maga részéről fel kell adnia régi előítéleteit, és be kell látnia, hogy az egész emberiség csak a két nem egyenrangú partneri viszonyának alapján fejlődhet.”⁹

Sajnos két-három éve semmi hír a világhálón, vagy akár a nagyobb pedagógiai szaklapokban nem történt említés erről az egyedülálló kezdeményezésről. A Jászberényi Tanárképző Főiskola hallgatóinak 10 éven át adta tovább tapasztalatait Switzer asszony, s készítette fel a diákokat a romák integratív nevelésére. Az innen kikerült friss diplomás fiatal tanárok azonban már minden bizonnal más szemlélettel is gazdagodtak az inkluzív nevelést illetően, és tanári pályájukon viszik magukkal az elsajátított ismereteket – ám erről szintén nem állnak rendelkezésünkre tények, adatok.

Csak érdekességként említjük meg a minden évben megrendezett nyári iskolákat. A bahá'í légkört megtapasztalni és a közösséget megismerni legjobban az egyhetes nyári iskolában lehet. Balatonfenyvesen, illetve Fadd-Domboriban kb. 100 résztvevő szokott összejönni nyár végén. A vendégek szabadon látogathatják a tábor, a programokon a részvétel ingyenes.

A program váza:

- délelőtt: előadások a bahá'í hit tanításairól, gyakorlatáról
- délután: szabad program, illetve műhelymunkák, művészeti foglalkozások
- este: szórakoztató programok

A gyermekek és a tinik számára külön foglalkozásokat szerveznek a szervezett programok idejére. A világ szinte minden országában szerveznek bahá'í nyári és sok helyen téli iskolákat is. A magyarországi iskolába külföldről is érkeznek résztvevők, ezért általában megoldják az angol nyelvű beszélgetéseket, előadásokat, foglalkozásokat fordítók segítségével.

⁸ Yaz Taherzadeh, „In Hungary, empowering Roma mothers to break the cycle of illiteracy”, One Country (2006), http://www.onecountry.org/e182/e18201as_Roma_Mothers_Project.htm (letöltve az internetről 2008. április 1.)

⁹ Peter Smith, *Rövid bevezetés a bahá'í vallás történetébe és tanításaiba* (Bécs: Az Ausztriai Bahá'íok Országos Szellemi Tanácsa, 1988), <http://www.rel.u-szeged.hu/vik/egyhaziak/moibahai/bahai3.html> (letöltve az internetről 2008. március 28.)

c) Baha' írásai megmutatják, hogy az emberek miként tudnak együtt élni egy globális társadalomban. Arra buzdított, hogy szabaduljunk meg az előítéleteinktől és dolgozzunk egy működőképes világföderáció létrehozásán. Tanítása szerint az igaz vallás harmóniában van a józan ésszel és a tudományos igazság utáni kutatással. Minden egyén kötelessége, hogy befolyásolástól mentesen kutasson az igazság után.¹⁰

A bahá'í iskolák egyre népszerűbbekké válnak. Az egymás iránti lojalitást és elfogadást nem egyszerűen hirdetik, hanem példát mutatva hatékonyan oktatják is. Napjainkban a bahá'íok legfontosabb küldetésüknek az erkölcsi és spirituális tanítást tekintik. Önkéntes tanárok, oktatók járnak a világot, és szervezik meg a bahá'í iskolákat, ahol a különböző vallások történetével ismertetik meg a gyerekeket és fiatalokat.

Ahhoz, hogy minden ember ki tudja fejteni értékeit, és hasznára váljon a világnak, oktatásban kell részesülnie – vallják a bahá'íok (is). Ez egyrészt olyan művészetben, tudományban és szakmában való jártasságot eredményez, amelyek hasznára válnak mindenkinek. Másrészt nem ér semmit a tudás, ha rossz célokra használják fel, ezért az oktatás fókuszában nem csupán száraz információk átadása, hanem az erényekre való nevelésnek kell állnia.

Számukra az erkölcsi és a jó magaviseletre nevelés sokkal fontosabb, mint a lexikális tudás. A bahá'í tanításokban arról olvashatunk, hogy egy rendszerető, kedves, jellemes, illedelmes gyermek – még ha tanulatlan is – többre becsülhető annál a társánál, aki durva, „mosdatlan”, rossz természetű, ám mégis egyre mélyebb ismereteket szerez minden tudomány és művészet terén. Ennek oka az, hogy a gyermek, aki magát jól viseli, tanulatlansága ellenére is mások hasznára válik, míg egy rossz természetű, helytelen magaviseletű gyermek mások ártalmára van még akkor is, ha iskolázott. Ha azonban a gyermeket arra nevelik, hogy tanult és jó is legyen egyben, az eredmény egyfajta tiszta lélek, amely bölcs ésszel bír egyszerre.

Oktatók, tanítók elsősorban a bahá'í felsőoktatási intézményekből kerülnek ki, amelyek a világ több országában is működnek – céljuk pedig a fentebb említett ideálizáltnak ható képbe való élet lehelése, azaz valóra váltása. Hozzáink legközelebb Csehországban találhatunk bahá'í általános és középiskolát.

A fejlett országokban kulturált környezetben, osztálytermekben, valamint nyári táborokban zajlik az oktatás, a fejletlen országokban az utcákon, kapualjakban vagy befogadó családoknál.

Ausztráliában kidolgoztak egy „Béke Csomagnak” nevezett programot, ennek keretein belül folyik az erkölcsi és spirituális oktatás. Tisztesség, becsületesség, türelem és együttérzés – ezek az alapértékek.

¹⁰ Érdemes hangsúlyoznunk, hogy a bahá'íok gyermekei nem lesznek automatikusan bahá'í vallásúak. Szüleik feladata beléjük plántálni Isten szeretetét és megismertetni velük a különböző vallásokat. Felnőtt korukban a fiatalok szabadon dönthetnek, melyik vallást választják.

Az emberiség egysége a családon belüli egységgel kezdődik. Ennek alapfeltétele a szülők tisztelete és szeretete, és minden családtag jogainak biztosítása. A szülők iránt mutatott kedvesség és figyelem – amelyet az összes vallás szent iratai említnek – Bahá'u'lláh tanításaiban nagy hangsúlyt kap.

Hítük tiltja a fanatizmust, és egyfajta aurea mediocritas-elvre int és mérsékletre. Bahá'u'lláh arra bátorít bennünket, hogy minden dolgot (legyen az bármilyen jellegű probléma) a szeretet és az imádság légkörében beszéljünk meg egymással, mert ez a békés út vezethet el egyedül a legjobb megoldáshoz. Vagyis tulajdonképpen az erőszakmentes kommunikációt hirdeti, és modern módon gondolkodik a konfliktusok kezeléséről.

Éppen ökümenikus jellege – amely szerint nyitott számtalan lehetőségre, míg az nem ütközik a Hit előírásaival – lehet az egyik legvonzóbb vonása ennek a vallásnak, és a lojalitása a világban előforduló különbségekhez, különbségekhez.

Mivel jelenleg maga a bahá'í vallás a magyar lakosság igen kis hányadát, mintegy 0,01%-át képezi, társadalmi befolyása, illetve a Meséd program oktatásba, tanár-továbbképzésekbe való „betörése” érthető módon elenyészik. Nincs még elegendő írásos dokumentáció a kezünkben – ezért is nevezhetjük „rejtett” vagy „rejtőzködő” kísérletnek –, hogy ennek fejlesztő hatásáról határozott és egyzakt véleményt alkossanak a pedagógusok.

Azonban mindenképpen figyelemre méltó Furugh Switzer itthoni tevékenysége, akárcsak a vallás világműködési missziós és non-profit nevelési befolyása.

A Mesédnek, noha egy adott vallási kör követőitől ered, nem (direkt) célja a vallás terjesztése és oktatása, hanem csupán annak alaptételeinek szellemében kíván tevékenykedni és segítséget nyújtani. Azon kívül, hogy a Bahá'í közösség szponzorálja a könyveket és amire még szükségük lehet, az összejöveteleken nem esik szó sem a hitről, sem a vallásról, mert a társadalmi-oktatási projekt mindenki számára nyitott. Nem az a céljuk, hogy a hithez bárkit is kössenek.¹¹

A projekt az anyagi nehézségek ellenére nem szűnt meg, az anyák továbbra is heti rendszerességgel jönnek össze országszerte, hogy együtt beszéljenek, és egyre eredményesebb kommunikációs technikákat sajátítsanak el.

A program számos kérdést felvet a kutatásban:

¹¹ A bahá'í hívőknek feltétlenül tisztelnie kell a többi vallást, ám a saját hite mellett elkötelezettnek kell lennie, vagyis nem lehet egyidejűleg buddhista, hindu, muszlim, zsidó vagy keresztény, vagy bármilyen más vallású. A vallásuk azt is hangsúlyozta, hogy semmiféle olyan világi szervezetnek nem lehetnek tagjai, amelyek céljai vagy módszerei a bahá'í hittel összeegyeztethetetlenek. E tilalom az összes politika pártot érinti, mivel minden párt természeténél fogva megosztja az embereket, s így ellentétes a tanításuk szellemével. Mindemellett arra buzdítják tagjaikat, hogy támogassák olyan felekezeti, szociális, illetve emberbaráti szervezetek munkáját, amelyeknek célkitűzései az övéikkel összeegyeztethetők, mint például az eszperantó egyesületek, az Egyesült Nemzetek Szervezete és a Vallások Világkongresszusa.

- Milyen mértékben vették be a Jászberényi Főiskolán a program során kifejlesztett módszertani elemeket? Hogyan és hol alkalmazzák ezeket a már végzett hallgatók?
- A kísérlet vezetői nyomon követték-e a résztvevők életútját és integrációját az alapfokú, netán középfokú oktatásban?
- Hogyan változott a gyerekek és az őket tanító pedagógusok (állami iskolában) viszonya?
- A személyes interjúk, tapasztalatok és az anyák elmondása szerint az olvasási és a szövegértési készségek terén pozitív változások és nagy előrelépések történtek, gyerekeknél – szülőknél egyaránt. Erről készült-e bármilyen felmérés?

Mindenképpen érdekes és szükséges lenne egy résztvevő megfigyelésű és hónapokon, esetleg éveken át tartó nyomon követő, nagy mintán vizsgálандó populáció kutatása, a Meséd projekt hatásának hosszú távú elemzése.

Mindemellett a hazai integrálódást jelentősen megkönnyítené és elősegítené, ha mind több pedagógiafórumon teret kapnának a Meséd programhoz hasonló kezdeményezések, működjenek ezek akár sikerrel, akár kudarccal, mindenképp tanulsággal és ösztönző példával járnának elő, hozzájárulva a pedagógusok lelki, szellemi és szakmai fejlődéséhez.

SZARKA EMESE